

κεφάλαιον τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς ἐξαντλεῖται καθ-
 ημέραν δαπανώμενον, ὅταν δὲν πολυπλασιάζεται
 δι' ἐνδελεχοῦς φροντίδος.

Ἐχομεν ἤδη διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν ἰουίων
 νήσων τὸ παράδειγμα τῶν φυλακῶν, ἐν αἷς καλλι-
 εργαῖται τὸ σπέρμα τῆς ἠθικῆς καὶ ἐκδιώκεται τοῦ
 καταδίκου ἢ βελτίωσις.

Ἐν τοῖς πλείστοις ἀφομοιώσαμεν τὴν νομοθεσίαν
 ἐκείνων πρὸς τὴν ἡμετέραν, ἐν τούτῳ πρέπει ν' ἀ-
 φομοιώσωμεν τὴν ἡμετέραν πρὸς τὴν ἐκείνων.

Πρὸ πάντων δεῖ συλλογισθῶμεν, ὅτι ἡ κοινωνικὴ
 πρόοδος συνίσταται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν
 δυνάμεων καὶ τῶν ἠθικῶν στοιχείων, καὶ ὅτι ἐκεῖνα
 τὰ ἔθνη ἐβάδισαν καὶ βαδίζουσιν πρὸς τὰ πρόσω, ὅσα
 ἔχουσιν τὴν ὑψηλὴν διάνοιαν, νὰ κατανοήσουν τὰ με-
 γάλα καὶ ἀνεκτίμητα συμφέροντα τοῦ ἠθικοῦ βίου.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΧΑΪΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ

ὁ π. δ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΙΝΑΕΥ

Διακινωθεῖσαι εἰς τὴν Νομισματικὴν Ἐταιρίαν τοῦ Λονδίνου.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Σ. Χ. Α.

Ὁ Κ. Freeman λέγει ὅτι ἡ Ἀχαϊκὴ Συμμαχία
 ἦτον οὐσιαστικῶς ἐθνικὴ κυβέρνησις ἀποδεικνύων τοῦ-
 το σαφέστατα. Ἡ δὲ οὐσία τῆς ὑπάρξεώς της ἦτον
 ἡ συγκέντρωσις, ὅσον αὕτη συνεδισθάζετο μὲ τὰς
 κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἰδιαιτέρας τῶν πολιτειῶν
 κυβερνήσεις.

Ὁ Πολύβιος λέγει ὅτι οἱ νόμοι, τὰ βάρη, τὰ σταθ-
 μὰ καὶ τὰ νομίσματα ἦσαν ὁμοιόμορφα. « Ὡστε
 μὴ μόνον συμμαχικὴν καὶ φιλικὴν κοινωνίαν γε-
 γορέναι πραγμάτων περὶ αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ νόμοις
 χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ σταθμοῖς καὶ μέτροις,
 καὶ νομίμασι » (II. 37.) Θὰ ἐξετάσω λοιπὸν τὴν
 σημασίαν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀναφορικῶς πρὸς τὸ
 ὑπάρχον νομισματικὸν σύστημα τῆς Ἀχαϊκῆς Συμ-
 μαχίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι διαφέρει. Τὸ
 συμμαχικὸν νόμισμα μᾶς χορηγεῖ ἐνδιαφερούσας
 τινὰς ἀποδείξεις ἀφορώσας τὴν συμμαχικὴν καὶ ἀ-
 στυκὴν διοίκησιν πρὸς διατήρησιν τῆς ὁμοιότητος
 ταύτης.

Ὁ Κ. Leicester Warren συνήθροισεν ὅλας τὰς
 νομισματικὰς ἡμῶν γνώσεις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου
 τούτου εἰς δύο πολύτιμα ἀπομνημονεύματα « An
 Essay on Greek Federal Coinage » ὑπερ ἑδῆ-

μοσιεύθη ὡς συμπλήρωσις τοῦ πρώτου τόμου τοῦ
 μεγάλου ἔργου τοῦ Κ. Freeman « The History
 of Federal Governments » καὶ « The Copper
 Coinage of the Achaean League » διακινωθέν-
 τα εἰς τὴν Νομισματικὴν Ἐταιρίαν τοῦ Λονδίνου
 (Numismatic Society of London). Ἐν σελ. 45
 τοῦ δοκιμίου τοῦ λέγει, « Εἰς ἀργυροῦς καὶ εἰς
 χάλκινος τύπος ἦτον ἐν χρήσει καινῶς ἀπὸ ὅλα τὰ
 μέλη τῆς ὀμοσπονδίας. » Ἐπειδὴ ἄρα νομίζω ὅτι
 διάφορα ἐνδιαφέροντα ζητήματα, προκύπτοντα ἐκ
 τῶν ὑπαρχόντων νομισμάτων τῆς Συμμαχίας, ἀπαι-
 τοῦσι συζήτησιν, θὰ ἀναφέρω ὅσα ἐνθυμούμαι καὶ
 θὰ προτείνω εἰκασίας τινὰς εἰς ἀπάντησιν, χωρὶς νὰ
 προσπαθῶ νὰ δώσω ἀποφασιστικὴν γνώμην. Ἰσως,
 ἐπειδὴ τὰ μέσα τῶν γνώσεών μου εἶναι πολὺ περι-
 ωρισμένα, μοὶ φαίνεται ὅτι πραγματεύομαι περὶ
 νέου τινὸς ἀντικειμένου, ἐνῶ τὰ ζητήματα συνεζη-
 τήθησαν ἤδη πολὺ ἐπιτυχῶς.

1. Ἐκόπησαν ἄρα γε τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῆς
 Συμμαχίας κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἢ
 Μακεδονικοῦ νομισματικοῦ συστήματος ὡς τετρώ-
 βολα, ἢ κατὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν ἢ Σικυωνικὸν ὡς ἡ-
 μίδραγμα;

2. Διὰ τί ἡ Συμμαχία δὲν ἔκοψε νομίσματα με-
 γαλειτέρας ἀξίας, ὡς ἦτον εἰς γενικὴν κυκλοφορίαν
 τότε καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, δηλ. δραχμᾶς, δί-
 δραχμα καὶ τετράδραγμα;

3. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν γραμμάτων, μονογραμ-
 μάτων καὶ τῶν συμβόλων τῶν πόλεων εἰς τὰ ἀρ-
 γυρᾶ νομίσματα, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Συμμαχίαν;

4. Τὸ συμμαχικὸν χάλκινον νόμισμα ἦτο χαλ-
 κοῦς;

5. Ποῖος ἦτον ὁ συμμαχικὸς σκοπὸς νὰ χαράττη
 ἐκάστη πόλις τὸ ὄνομά της εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς νο-
 μίσματα;

Ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία πανταχοῦ τῆς Πελο-
 ποννήσου πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀχαϊκῆς Συμμαχίας συνί-
 στατο ἀπὸ δίδραγμα τῆς Αἰγίνης, Σικυῶνος καὶ
 Κορίνθου, καὶ τετράδραγμα τῶν Ἀθηνῶν καὶ Ἀλε-
 ξάνδρου τοῦ μεγάλου. Πρὸς τούτοις δραχμαὶ καὶ
 ἡμίδραγμα εὐρέθησαν τετριμμένα εἰς σημαντικὰς
 ποσότητας ἐντὸς τεθαμμένων θησαυρῶν, ἀναμειγ-
 μένα μὲ ἀργυρᾶ τῆς Συμμαχίας.

Παραθέτω ἐνταῦθα πίνακα τῶν σταθμῶν, τῶν
 κάλλιστα διατετηρημένων νομισμάτων τῆς Συμμα-
 χίας καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων νομισμάτων τῆς γενικῆς
 κυκλοφορίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκ τοῦ συγ-
 γράμματος « Numismata Hellenica » τοῦ συνταγ-
 ματάρχου Leake καὶ ἐκ τῆς ἰδικῆς μου μικρᾶς συλ-
 λογῆς, σκοπῶν νὰ καταστήσω τὰς παρατηρήσεις
 μου εὐληπτοτέρας καὶ νὰ παρουσιάσω τὰς βάσεις
 τῶν εἰκασίῶν μου.

Νομίσματα τῆς Συμμαχίας.

Ἀριθ. τῶν νομισμάτων.	Σταθμὸς εἰς Ἀγγλ. κόκκους.	Περιγραφή
42. 9		Μονόγραμμα μόνον, Leake. Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι ἥμισυ δραχμῶν τοῦ Αἰγινήτικου συστήματος ἔχει 14. 3, εἰάν δὲ τετρώβολον τοῦ Ἀττικοῦ 10. 7 ἄγγλ. κόκ.
3	44	Μὲ λύραν, Μεγάρων Γ. Φ. (*)
	40	2 Ἡλίδος καὶ 1 Δύμης Γ. Φ.
	39. 2	Δύμης Leake.
3	30	1 Δύμης 2 Σικυῶνος μὲ περιστέραν. Γ. Φ.
15	38	Διάφορα 6 Leake 9 Γ. Φ.
25	37	» 5 » 20 »
23	36	» 5 » 18 »
10	35 ἕως 32	Ἄπαντα ἀρίστης διατηρήσεως μὲ ὀνόματα.
	34. 2	Ἀγίου μὲ ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΣ Leake.
	36 +	» καὶ (32 καλῶς διατηρημένα) Γ. Φ.
30	33. 5	Ἡλίδος μὲ ΚΛΑΙΠΠΟΥ 2 νομίσματα. Γ. Φ.
	30	» μὲ ΦΙΑΟΜΕΝΙΟΣ. Γ. Φ.

Τὸ τελευταῖον εἶναι ἀρίστης διατηρήσεως καὶ δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ΔΙΟΜΕΝΙΟΣ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Wagner « Copper Coinage » σελ. 19.

Τὰ δὲ μὲ στιγμὰς εἰς τὰ ἄκρα γράμματα ἀορίστως δεικνύουσι τὴν ἐποχὴν.

Τὰ κυρίως κυκλοφοροῦντα νομίσματα διαρκούσης τῆς Συμμαχίας.

Αἴγινα.

Σταθμὸς.	Περιγραφή
186	Δίδραχμον μὲ χελώνην μὲ τὰ γράμματα ΛΙΓΓΙ Leake.
86	Δραχμὴ, καθ' αὐτὸ βᾶρος, κατὰ τὸν Leake.
44	Ἡμιδραχμον, πολὺ ὡραῖον, ἄνευ γραμμάτων. Γ. Φ.
44. 2	Ὀβολὸς Ἄργ. 4 Leake.
44. 3	» καὶ 43 ἀρίστης διατηρήσεως Γ. Φ.
40	Ἄργ. 4 1/2 Μέγας καλῶς διατηρημένος ὀβολὸς Γ. Φ. Ἐμπρ. Χελώνη Α Ὀπισθ. τετράγωνον μὲ 5 διαιρέσεις, Φ Π, ἀναντιρρήτως μεταγενέστερον τῶν ἄλλων. Ἐποχὴ τῆς Συμμαχίας (i)

(*) Γ. Φ. σημαίνει ὅτι τὸ νόμισμα εὑρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Γεωργίου Φίλιππου.

Σικυῶν.

Σταθμὸς.

186	Δίδραχμον. Ἐποχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Leake.
86. 9	Δραχμὴ. Leake.
86	Δραχμὴ. Γ. Φ.
44	Τριώβολον. Leake.
43. 5	Ὀβολός. Leake.

Φίλιππος Β' ὁ Μακεδόν.

220	Νόμισμα δώδεκα ὀβολῶν. Leake.
219	ὄμ. μὲ τὸ σύμβολον τῶν νομισμάτων τῆς Πέλλης. Γ. Φ.
40. 8, 39. 5, καὶ 38.	Νομίσματα λεγόμενα τριώβολα τοῦ Αἰγινήτικου, ἀλλὰ παρὰ τοῦ κ. Friedländer τετρώβολα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ σταθμοῦ λεγόμενα, καὶ ζυγισθέντα ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον.

40. 9 Leake.

Σημειοῦσθαι ὅτι ταῦτα ἔχουσι τὸν ἰκπέα συγκριτικῶς πρὸς τὸν ἵππον φυσικοῦ μεγέθους.

Κόρινθος.

132	Δίδραχμον (128 ἕως 134. Γ. Φ.) Κοινόν.
43. 4	Τετρώβολον. Leake.
42	Τρία τοῦ αὐτοῦ σταθμοῦ. Γ. Φ.
42 + καὶ 43 +	Leake καὶ Γ. Φ. Ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ᾖναι ὀβολοί· δέκατα δίδραχμου; Πολυδεύκης IV. 24. IX. 6. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας.

272 Πρωτότυπος σταθμὸς τετραδράχμου.

255 Τετραδράχμον κοπὴν εἰς Σικυῶνα φέρον ὡς σύμβολον παιδῶν κρατοῦντα δίκτυον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κρεμάμενον ἐπὶ τῆς βράχως του, καθὼς εἰς τὰ χάλκινα νομίσματα τῆς Σικυῶνος. Ὁ Leake ὀνομάζει τοῦτο μακρὰν ἄλυσον. Τὸ ἔπιπθον μέρος εἶναι ἀριστα διατηρημένον, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἔμπροσθεν. Ἐκ τοῦ μονογράμματος, ὅπερ φαίνεται εἰς τὰ νομίσματα Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, τὸ νόμισμα τοῦτο ἔμπορεῖ νὰ ᾖναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

252 Τετραδράχμον κοπὴν εἰς Κόρινθον Leake.

Ἀθῆναι.

64 ἕως 60.	Δέκα δραχμαὶ τῆς μεταγενεστέρης ἐποχῆς μὲ ὀνόματα ἀρχόντων.
59 ἕως 57.	ἑννέα ὅμοια.
56 ἕως 54.	ὀκτὼ κατωτέρως διατηρήσεως ἐν τῇ συλλογῇ μου.
54 καὶ 49	Πεντώβολα. Ὁ σταθμὸς εἶναι 56.
42 καὶ 39	Τετρώβολα. » » 45.

Τὰ νομίσματα ταῦτα εἶναι πολὺ τριμμένα. Ὁ Leake ἀναφέρει τὸν Πολυδεύκην, IX. 63 — « τὸ μὲν τετρώβολον ἐν τῇ χρήσει τέτριπται. »

4. Ἐκόπησαν ἄρα γε τὰ συμμαχικὰ νομίσματα κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἢ Αἰγινήτικὸν σταθμὸν;

Νομίζω ὅτι ὁ Ἀχαικὸς σταθμὸς ἐτακτοποιήθη μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν, ὥστε τὰ νομίσματα ταῦτα νὰ ἦναι ὅμοια κατὰ τὴν ἀξίαν ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ταῦτα ἴσως ἀπεμμήθησαν ἀπὸ τὰ τετρώβολα Φιλίππου Β' τοῦ Μακεδόνα, τὰ ὅποια ἐκόπησαν κατὰ μεγάλην πιθανότητα ἐπίτηδες, ὅπως πληρώνωσι τοὺς Ἕλληνας αὐτοῦ συμμάχους. Ὑποθέτω ὅτι τὸ νόμισμα τοῦ συνταγματάρχου Leake μὲ τὸ μονόγραμμα τῆς Ἀχαιᾶς μόνον, ἀποδεικνύει τὸ βᾶρος τοῦ συστήματος ὅτι εἶναι 43 κόκκ. ἀγγλ. Ἐξ ἠθέλον ἀναλογεῖ πρὸς ἓνα τετράδραχμον τῶν 258 κόκκων. Ἀφοῦ δὲ τὰ τετράδραχμα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκόπησαν ἀπ' ἀρχῆς κατὰ τὸ Ἀττικὸν σύστημα, τοῦτο τὸ βᾶρος εἶναι κατώτερον τοῦ σταθμοῦ τοῦ συστήματος. Εἶναι ὅμως ὁ ἀνάλογος σταθμὸς τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηναϊκῶν, καὶ τῶν πολλῶν καλῶς διατηρημένων Μακεδονικῶν τετραδράχμων, καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ ἰδικόν μου τοῦ Ἀλεξάνδρου τετράδραχμον μὲ τὸ σύμβολον τῶν νομισμάτων τῆς Σικυῶνος, τοῦ ὁποίου ἂν καὶ τὸ ὀπισθεν μέρος εἶναι κάλλιστα διατηρημένον, τὸ ἔμπροσθεν ἐν τούτοις εἶναι ἀτελές. Ὁ ὄβολος τοῦ σταθμοῦ τούτου θὰ ἦτο 10. 75 κόκκ. Τὰ νομίσματα τῶν 20 ὀβोलῶν Φιλίππου τοῦ Β' ἠθέλον δώσει ἐν τετρώβολον τῶν 44 κόκκων, τοῦ ὀβολοῦ ἔχοντος 44 κόκκους. Ὁ Leake ἀναφέρει νόμισμα 20 ὀβोलῶν ζυγίζον 222. 8, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς ἓνα τετράδραχμον τῶν 267. 36. Ὁ Ἀθηναϊκὸς σταθμὸς διαρκούντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦτο 270. Ἄλλ' ὁ Leake ἀναφέρει τετράδραχμον τοῦ Ἀλεξάνδρου ζυγίζον 271. 8. Ὑποπτεύομαι ὅμως ἐγὼ, ὅτι ἡ ἀξιάδωσις πύξησε τὸ βᾶρος τοῦ νομίσματος τούτου διὰ φλοιοῦ ξένης ὕλης. Καὶ ἂν ὀνομάσωμεν τὸ συμμαχικὸν νόμισμα ἡμίδραχμον (τριώβολον) τὸ τετράδραχμον θὰ περιέχη 48 ὀβολοὺς καὶ ὁ ὀβολὸς θὰ ζυγίζῃ 14. 333 κ.τ.λ. τῆς ἀναλογίαις οὗσης 4 πρὸς 3.

Εἰς Κόρινθον θὰ ὀνομάζοντο τετρώβολα καὶ εἰς Σικυῶνα τριώβολα. Πρέπει δὲ νὰ ἦτο γενικῶς ἐν χρήσει ὡς συναλλαγὴ εἰς ἀμφοτέρας τὰς πόλεις, αἰτινες, ἂν καὶ ἀπείχον δεκαπέντε μόνον μίλια, ἔχουσι παλαιόθεν δίδραχμα ὡς γενικὸν νόμισμα· ἔκοψαν δὲ τὰ δίδραχμα ταῦτα βάρους τοιοῦτου, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ὀβολοὺς ἐκατέρωθεν ἄνευ κλάσματος. Τὸ γεγονός τούτο μᾶς ἀποδεικνύει ἐν ἐνὶ λόγῳ διὰ τί τὸ Μακεδονικὸν τετράδραχμον ὑπέστη μικρὰν τροποποίησιν καὶ ἔγεινε

κοινὸν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκόπη εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Σικυῶνα.

Συμπεραίνω ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ ἀργυροῦ νομίσματος τῆς Συμμαχίας ἀπεφασίζετο ὅσον ἀπῆται ἡ ἡμερησία πληρωμὴ ἐνὸς πεζοῦ στρατιώτου. (Ἴδε Leake) *τετρωβολίζειν*, ἔλεγεν ὁ Ἀθηναῖος ὅτε ὠμίλει μετὰ περιφρονήσεως, ὅτι εἶναι στρατιώτης. Ἀμφότεροι δὲ ὁ τε Θουκυδίδης (V. 47) καὶ Ξενοφῶν (Ἑλλ. V. 2, 22) μνημονεύουσιν ὅτι κατὰ τὴν πρὸ τῆς Συμμαχίας ἐποχὴν ἡ πληρωμὴ τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων ἦτο τρεῖς Αἰγινήτικοὶ ὀβολοί.

Ἄν δύναμαι νὰ ἀποφασίσω ἐάν ὁ Πολύβιος ἐθεώρει τὰ νομίσματα τῆς Συμμαχίας ὡς τετρώβολα ἢ ἡμίδραχμα. Λέγει, ὅτι ἡ ἡμερησία πληρωμὴ ἐνὸς Ῥωμαίου στρατιώτου ἦτο δύο ὀβολοί. « *Ὀψώριον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι τῆς ἡμέρας δύο ὀβολουσ.* » (VI. 39, 42). Ἡμεῖς γνωρίζομεν ὅτι ἦτο πέντε Ἀσσάρια καὶ τὸ βᾶρος ἐνὸς δηνάριου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν δύναται νὰ ἦτον ὀλιγώτερον τῶν 64 ἀγγλ. κόκκ. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ Ῥωμαίου στρατιώτου ἰσοδυναμεῖ μὲ 32 κόκκους ἀργύρου. Τὸ πραγματικὸν βᾶρος ἐνὸς Αἰγινήτικοῦ ὀβολοῦ, ἐάν τὸν λογαριάσωμεν 14. 5, μᾶς κάμνει μόνον 29 κόκκους ἑλληνικοῦ ἀργύρου, ὅπερ εἶναι μεγάλη μὲν ἀλλὰ καταληπτὴ ἀπώλεια εἰς ἀνταλλαγὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ χαλκοῦ ἀντὶ ἑλληνικοῦ ἀργυροῦ νομίσματος. Ἐάν ὅμως ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Πολύβιος ἀναφέρει τὸ Μακεδονικὸν σύστημα, τοῦ ὀβολοῦ ἔχοντος μόνον 10. 75, ἡ πληρωμὴ ἐνὸς Ῥωμαίου στρατιώτου θὰ ἦτον ἴση μόνον πρὸς 21. 5 κόκκους ἑλληνικοῦ ἀργύρου, ἐνῶ γνωρίζομεν ὅτι ἦτον ἰσοδύναμος πρὸς τοῦλάχιστον 32 κόκκους Ῥωμαϊκοῦ ἀργύρου. Τοῦτο ὅμως εἶναι ὅλως ἀπκράδαικτον.

Εὐρίσκω ἐπίσης ἀδύνατον νὰ συμβεβῆσιν ἕτεράν τι μέρος τοῦ Πολυβίου μὲ τὸ προηγούμενον, καὶ ὑποθέτω ὅτι αὐτὸς ἀναφέρει διαφόρους περιόδους, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς μεγάλας ἀλλαγὰς αἰτινες ἔλαβον χώραν ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν Ῥωμαϊκῶν νομισμάτων. Μᾶς λέγει, ὅτι ἐν Ἀσσάριον ἦτο ἴσον πρὸς ἡμισυ ὀβολόν· « *ὡς μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πολὺ παρίενται τοὺς καταλύτας οἱ πανδοχεῖς, ὡς ἰκανὰ παρ' ἔχειν τὰ πρὸς χρεῖαν ἡμιασσαρίου· τοῦτο δ' ἔστι τέταρτον μέρος ὀβολοῦ· σπανίως δὲ τοῦθ' ὑπερβαίνουσι.* » (II. 45, 6). Τώρα, ἐάν λογαριάσωμεν τὸν ὀβολὸν 14. 5, τοῦτο κάμνει τὴν πληρωμὴν ἐνὸς Ῥωμαίου στρατιώτου ἴσην μὲ 36. 25 κόκκους ἀργύρου, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δηνάριον ὄφειλε νὰ ἔχη βᾶρος 72. 5. Ἄλλ' ἐάν λογαριάσωμεν τὸν ὀβολὸν 10. 75, τὰ πέντε Ἀσσάρια εἶναι ἴσα μὲ 26. 750, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δηνάριον μὲ μόνον 53. 5.

Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω γνώμην εἰς τὸ δίλημμα τούτο.

2. Διὰ τί ἡ Συμμαχία δὲν ἔκοψε νομίσματα μεγαλύτερας ἀξίας, καθὼς ἦτον εἰς γενικὴν κυκλοφορίαν τότε καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα;

Ὁ Κ. Freeman νομίζω δίδει ἡμῖν τὸ ἐνδόξημον νὰ ἀπαντήσωμεν ὅτι ἡ Συμμαχικὴ κυβέρνησις ἔκμαεν ὅ,τι ἀπῆτουν αἱ περιστάσεις καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν συγκέντρωσιν. Ἐκοψε νόμισμα, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς σταθμὸς καὶ ὡς κοινὸν μέσον συναλλαγῆς καὶ ν' ἀπαντήσῃ τὰς πληρωμὰς τῆς κατὰ τὸν εὐκολώτερον τρόπον. Τὸ συμμαχικὸν ταμεῖον ἐλάβανε τὰ χρήματα ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων καὶ ἡ δαπάνη τῆς Συμμαχίας ἦτο περιορισμένη εἰς τινὰ ἀντικείμενα. Ὁ δὲ συμμαχικὸς σταθμὸς ἦτον ἐκεῖνος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκράτουν τοὺς λογαριασμοὺς των. Ἡ Συμμαχία ἀπῆτει χρήματα διὰ νὰ πληρόνη φρουρὰς καὶ μισθωτὰ στρατεύματα. Ἐκάστη πόλις ἐπίσης ἐστελλε τὰ ἀνάλογα στρατεύματα, ἅτινα τὸ ὑπάρχον νομισματικὸν σύστημα ἀποδεικνύει, ὅτι ἐπληρόνοντο μὲ νόμισμα τοῦ τοπικοῦ τῆς νομισματοκοπέου. Ἡ διαφορὰ εἰς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν νομισμάτων τῶν κομμένων εἰς τὰ ἀστρικά νομισματοκοπέα, ἀποδεικνύει ὅτι ὅλαι αἱ μεγάλαι πληρωμαὶ εἰς ξένους ἢ ἐμπόρους ἢ μισθωτὰ στρατεύματα, πρέπει νὰ ἐγένοντο εἰς μεγαλύτερον νόμισμα καὶ ἡ συναλλαγὴ ἐλογχιάζετο κατὰ τὸν σταθμὸν τῆς Συμμαχίας. Ἐκάστη δὲ πόλις ἐπλήρωνε τὸ ἀνάλογόν τῆς κατὰ τὸ σύστημα τῆς Συμμαχίας. Ἐπειδὴ δὲ τὰ νομίσματα τῶν διαφόρων πόλεων διαφέρουσι μεγάλως κατὰ τὸ βᾶρος, δὲν εἶναι οὐδεμίαν ἀμφιβολία, ὅτι μέχρι τινὸς ἐχρησίμευσον ἀπλῶς ὡς σιμεῖα τῆς ἀξίας καὶ πολὺ πιθανὸν αἱ μεγάλαι πληρωμαὶ τῶν πόλεων ἐγένοντο συνήθως εἰς διδραχμα καὶ τετράδραχμα ἢ εἰς Μακεδονικὸν χρυσόν.

3. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν γραμμάτων, μονογραμμάτων καὶ τῶν συμβόλων τῶν πόλεων εἰς τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα;

Ἐπειδὴ ὑπῆρχε συμμαχικὸς σταθμὸς καὶ ὅλα τὰ νομίσματα τῶν πόλεων, ἅτινα ὑπάρχουν, εἶναι κατώτερα τοῦ σταθμοῦ τούτου, ὑποθέτω ὅτι τῶν πόλεων αἱ κυβερνήσεις εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ καρδιζοῦν καὶ τι κόπτουσαι τὰ εὐτελέταυτα νομίσματα, (*) ἅτινα ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν ὡς μικρὰ χάριν τῆς συναλλαγῆς ὑπὸ τῆς πίστεως τῆς Συμμαχίας. Τὰ δὲ γράμματα, μονογράμματα καὶ σύμβολα τῶν πόλεων ἐτέθησαν πιθανῶς ἐπὶ τῶν νομισμάτων κατὰ συμμαχικὴν διαταγὴν, ὅπως ἐνισχύωσι τὸ κεντρικὸν ταμεῖον, καὶ τὰ τοπικὰ ταμεῖα τῶν πόλεων, ὅπως ζητῶσι πληρωμὴν κατὰ τὸν συμμαχικὸν σταθμὸν

(*) Ἴσως αἱ πόλεις τῆς συμμαχίας εἶχον πτωχεύσει καὶ ἐρημώσει ὑπὸ τῆς ἀπορροφῆσεως ταύτης τοῦ πλοῦτος τοῦ λαοῦ, καθὼς ἡ Ῥωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία καὶ ἡ Τουρκικὴ. Ἐχω τὴν ἰδίαν ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα.

ἀπὸ πᾶσαν πόλιν, ἥτις ἔθετεν εἰς κυκλοφορίαν τοιαῦτα εἰς μεγάλην ποσότητα. Τοῦτο ἦτο μέτρον διὰ νὰ ἀναγκάζουν ἐκάστην πόλιν νὰ πληρόνη τὸ περιπλέον. Κατὰ πόσον δὲ ἦτον εὐκόλον εἰς τοὺς πολίτας τῆς πολιτείας εἶναι ζήτημα. Τοιαύτη τις ὑπόθεσις φαίνεται ἀναγκαία διὰ νὰ δώσῃ κυρίαν σημασίαν εἰς τὴν περιπλοκὴν τῶν σημείων καὶ συμβόλων εἰς τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῆς Συμμαχίας.

Φαίνεται προσέτι πολὺ παράδοξον ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς Συμμαχίας ἐπέτρεπεν εἰς πόλεις καὶ ἄρχοντας νὰ κόπτουσαι νομίσματα μὲ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Συμμαχίας, διαφέροντα τόσον κατὰ τὴν ἀξίαν οὐχὶ μόνον ὡς ἐκεῖνα τῶν διαφόρων πόλεων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκεῖνα τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ ἡ ἱστορία τῆς Συμμαχίας παρέχει ἀμφιβολίαν, ἐὰν ἡ εὐτέλεια τοῦ Συμμαχικοῦ νομίσματος, δὲν προῆλθεν ἕνεκα ἐλλείψεως οἰκονομικῆς ἠθικῆς μᾶλλον ἢ οἰκονομικῶν γνώσεων. Ὁ Πολύβιος ἴσως ἐνεθυμήθη τὰς κακὰς συνεπειὰς αἵτινες προέκυψαν ἐξ αἰτίας τῶν νομισμάτων, ἅτινα ὡς τὸ νόμισμα τοῦ ΦΙΛΟΜΕΝΙΟΣ τῆς Ἰλιδος ἐζύριζον 30 μόνον ἀντὶ 43 κόκκους, ὅτε ἔγραψε τὴν ἀξιωμανημένον καταδικὴν περὶ τῆς ἀτιμίας τῆς δημοσίας πίστεως ἐν Ἑλλάδι. «*Τοιγαροῦν, χωρὶς τῶν ἄλλων, οἱ τὰ κοινὰ χειρίζοντες, παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλησιν, ἐὰν ταλάντου μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς ἔχοντες δέκα, καὶ σφραγίδας τοσαύτας, καὶ μάρτυρας διπλασίους, οὐ δύνανται τηρεῖν τὴν πίστιν*» παρὰ δὲ Ῥωμαίοις κατὰ τε τὰς ἀρχὰς καὶ πρεσβείας πολὺ τε πλῆθος χρημάτων χειρίζοντες, δι' αὐτῆς τῆς κατὰ τὸν ὄρκον πίστεως τηροῦσι τὸ καθήκον» καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν ἐστὶν εὐρεῖν ἀπεχόμενον ἄρδρα τῶν δημοσίων, καὶ καθαρεύοντα περὶ ταῦτα» παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις σπάνιόν ἐστὶ τὸ λαβεῖν τινα πεφωραμένον ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει. » (VI. 56. 13) Μία σύγκρισις ὁμοῦ δηναρίων Ῥωμαϊκῆς οἰκογενείας, ἅτινα διαφέρουσι κατὰ τὸ βᾶρος ἀπὸ 56 ἕως 64 κόκκους, ἤθελε δυσκόλως συγχωρήσει τὸν Πολύβιον νὰ κάμῃ τοιοῦτον ἔπαινον περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς τιμιότητος. Αἱ μεγάλαι Ῥωμαϊκαὶ οἰκογένειαι φαίνεται ὅτι μετεχειρίσθησαν τὸ δικαίωμα των τοῦ κόπτειν νομίσματα πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἀχαϊκῆς Συμμαχίας. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες ἐκληρονόμησαν τὰ οἰκονομικὰ ἐλαττώματα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας καὶ διέσθαιρον τὸ στάδιον τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ διὰ τῶν νομισματικῶν αὐτῶν δόλων. Τὸ μάθημα ὁμοῦ τὸ διδασκόμενον ἀπὸ τὰ νομίσματα ἐκεῖνα τῶν ἐθνῶν, εἰς ὅσα αἱ κυβερνήσεις ἀπεμνημάτισαν τὴν ἰδίαν των καταδικὴν, πολὺ παρημελήθη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δικτηρῆσαι ἕνα νομισματικὸν

σύστημα ἀπαράβατον, κατενοήθη πολὺ καλὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων· ἀλλ' αἱ κυβερνήσεις των συνεχῶς ἐξώδεσον περιστότερα χρήματα ἐκείνων, ὅσα ἐλάμβανον ἢ τιμῶς ἢ διὰ τῆς βίας, καὶ διὰ τοῦτο κατέφευγον εἰς τὸν δόλον. Ἡ Ἀθηναϊκὴ δημοκρατία καὶ ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία εἶναι μεγάλαι ἐξαιρέσεις. Ἐπὶ αἰῶνας διετήρησαν τὴν νομισματικὴν αὐτῶν ὑπόληψιν εἰς μέγα ὕψος καθ' ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον· καὶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο πιθανὸν εἶχε μεγάλην ἐπιρροὴν πρὸς διατήρησιν τῆς ὑπάρξεως τῶν δύο κυβερνήσεων, αἵτινες ἄλλως τε εἶχον τόσας πολλὰς ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίαν. Ἐς συγκρίνωμεν τὴν ἀμετάβλητον ἀκρίθειαν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ νομισματοκοπέου μετὰ τῶν ἐλλειπῶν κατὰ τὸ βῆρος Ἀχαικῶν νομισμάτων. Ἐπὶ πέντε ἑκατονταετηρίδας ἡ μόνη διαφορὰ εἰς τὰς Ἀθήνας φαίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ εἰσκατῶν μικρᾶς τιμῆς ὠφελείας. Ἐπὶ πολλῶν δὲ χρόνων αὐτὸν ἢ δραχμὴ, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐννέα διαφορετικὰ νομίσματα, κλάσματα τῆς δραχμῆς, ἐκόπησαν εἰς ἄργυρον, διατηρήσαντα μὲ ἐντελῆ ἀκρίθειαν ὅλην τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἀξίαν. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἀναντιρρήτως ἵνα ἐμποδίξῃ τὴν εὐτέλειαν τῆς μικροτάτης κυκλοφορίας, εἴτε εἰς χαλκόν, εἴτε εἰς μόλυβδον. Κατέχω δώδεκα ἡμιοβολοὺς, οἵτινες ἐνούμενοι ζυγίζουσι 63 ἀγγλ. κόκ. Ἡ ἀκρίθεια τῶν Ἀθηναϊκῶν νομισματοκοπέων μᾶς δεικνύει τὸ μέτρον τῶν ὠφελειῶν τῶν Ἀχαικῶν πόλεων ἢ τραπεζιτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἦναι κεκρυμμένα ὑπὸ τὰ μονογράμματα καὶ τὰ ἀρχικά, ἅτινα ζαλίζουσι τοὺς νομισματολόγους.

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἦτο κατὰ βῆθος πεπεισμένος διὰ τὴν καλὴν πίστιν τοῦ Ἀττικοῦ νομισματοκοπέου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀπῆλθον πληρωμὴν εἰς ἄργυρον οὐχὶ κατώτερον τοῦ Ἀττικοῦ συστήματος, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πολύβιος, XXII. 15. 8. καὶ ὁ Ξενοφ. Ἑλλ. II. 4, 43, λέγει — «τοῖς ὄρχοις ἐμμένει ὁ δῆμος.»

4. Τὸ Συμμαχικὸν χάλκινον νόμισμα ἦτο χαλκοῦς;

Πιστεύω ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ λυθῇ καταπρατικῶς, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ νομίσματα τὰ φέροντα τὰ ὀνόματα τῶν συμμάχων πόλεων. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ἐὰν ὑπάρχωσι διδόμενα, ἵνα ὀρίσωσι τὴν ὀνομασίαν τῶν μικροτέρων χάλκινων νομισμάτων, ἅτινα ἔχουσι κεφαλὴν Διὸς εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἄπισθεν μόνον τὸ μονόγραμμα τῆς Συμμαχίας. Ταῦτα ἔως ἦσαν νομίσματα ἡμίσειος χαλκοῦ, κλάσματος πολὺ ἀναγκασίου.

5. Ποῖος ἦτον ὁ συμμαχικὸς σκοπὸς νὰ χαράττη ἐκάστη πόλις τὸ ὄνομά της εἰς τὰ χάλκινα νομίσματα τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ;

Πολλὰ πόλεων νομίσματα εἶναι ἐξ ὀρυχάλκου καὶ πολλὰ ἐκ καθροῦ χαλκοῦ. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀ-

ποδεικνύει ὅτι πολλὰ χάλκινα νομίσματα ἐκόπησαν ὡς σημεῖα ἀξίας καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ὡς τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἀσσάριον ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ὁ σκοπὸς δὲ τοῦ θέτειν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἦτον ἵνα ἐμποδίσῃ πᾶσαν πόλιν νὰ θέτῃ πολλὰ εἰς κυκλοφορίαν. Παρόμοιον τι κώλυμα ἦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, ἵνα ἐμποδίσῃ πόλεις ὡς τὴν *Μαρτίρεια*, τὰ *Μέγαρα* καὶ τὴν *Μεγαλόπολιν* ἀπὸ τὸ νὰ πλημυροῦν ἀπὸ τοιούτων πόλεων νομίσματα ὡς τῶν *Ἐλισφασίων*, *Παγῶν* καὶ *Διπαίας*. Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἔδωκεν εἰς ἕκαστον τοπικὸν ταμεῖον καὶ εἰς ἕκαστον κολλυβιστὴν τὴν δύναμιν τῶν ἀναγκαστικῶν πληρωμῶν εἰς ἄργυρον τοῦ Συμμαχικοῦ σταθμοῦ διὰ πᾶσαν μεγάλην συσπώρευσιν χαλκοῦ. Ἡ δύναμις αὕτη ἦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα διὰ νὰ διατηρῇ τὰ χάλκινα νομίσματα εἰς κυκλοφορίαν κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν, καὶ τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον, νὰ χαράττη δηλ. ἐκάστη πόλις τὸ ὄνομά της ἐπὶ τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος διὰ νὰ κάμνῃ οὕτω τὴν εὐθύνην τῆς πραγματικῆς. (*)

Κατάλογος περιγραφικὸς τῶν Χαλκίνων Νομισμάτων τῆς Ἀχαικῆς Συμμαχίας τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

- Ἀχαικὸν ἐν γένει 1. Κεφαλὴ δαρνοστεφῆς τοῦ Διὸς πρὸς δεξιὰ.
- Χαλ. 3 ²/₃ Ὀπισθ. \times ἐντὸς στεφάνου δάφνης.
2. Ἡ ἴδια κεφαλὴ πρὸς ἀριστερά.
- Χαλ. 2 ²/₃ Ὀπισθ. \times ἐντὸς στεφάνου δάφνης.
- Ἀργιον ΚΡΙΘΩΝ Ζεὺς Νικηφόρος ὄρθιος πρὸς ἀριστερά.
- Χαλ. 6 $\begin{matrix} \text{ΝΥ} \\ \text{ΚΡΙ} \end{matrix}$ Ὀπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΑΙΓΙΩΝ γυνὴ καθημένη πρὸς ἀριστερά.
- Ἄργος Ζεὺς ὄρθιος πρὸς ἀριστερά.
- Χαλ. 4 Ὀπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΑΡΓΕΙΩ[N] γυνὴ καθημένη πρὸς ἀριστερά.

(*) Σημ. Μετ. Ἐν τῇ τέλει τοῦ ἀρθροῦ τοῦ ὁ συγγραφεὺς δημοσιεύει συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου τοῦ K. Wagner τῶν χάλκινων νομισμάτων τῆς Ἀχαικῆς Συμμαχίας. Κατὰ προτροπὴν δὲ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἀντὶ τῆς συμπληρώσεως ταύτης ἔλας ἀσκόπου διὰ τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας δημοσιεύομεν τὴν περιγραφικὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῇ Νομισματικῇ Μουσείῳ εὐρισκομένων χάλκινων νομισμάτων τῆς Συμμαχίας. Ἐπίσης χάριν τῶν ἐνδιαφερομένων, δημοσιεύομεν καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἀχαικῆς Συμμαχίας κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, σημειώνοντας τὸ τε ἔτος καθ' ὃ ἐκάστη εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν, καὶ τὸ εἶδος τῶν νομισμάτων, ἅτινα ἔχει. Σημειοῦνται δὲ ταῦτα διὰ τοῦ Ἄργ=Ἄργυρος καὶ Χαλ=Χαλκός. Ἐκείνων δὲ τῶν πόλεων, εἰς ἃς δὲν εἶναι σημειωμένον οὐδὲν εἶδος μετάλλου, δὲν εὐρέθησαν εἰσὲτι νομίσματα.

Ἀσία	ΞΕΝΙΑΣ
Χαλ 5	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ἈΣΕΑΤΑΝ
Κερώνεια	ἔμπροσθεν τοῦ Διὸς Α
Χαλ 4 1/2	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΚΑΡΥΝΕΩΝ
Κλεωναί	ΑΓΑΙΟΣ Ζεὺς ὀρθίος πρὸς ἀριστερά
Χαλ 4 1/2	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΚΛΕΩΝΑΙΩΝ
Κλείτωρ	ΝΙΚΙΑΣ
Χαλ 5	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΚΛΕΙΤΟΡΙΩΝ
Κόρινθος	ΧΑΙΡΕΑΣ
Χαλ 5	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΚΟΡΙΝΘ[ΙΩΝ]
	ἔμπρ. ΚΡΑΤΙ
	ΝΟΣ
Χαλ 4 1/2	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ [ΚΟ]ΡΙΝΘΙΩΝ
Ἄλεια; Ἡλις;	ΣΥΑΙ
	ΧΟΣ
Χαλ 4 1/4	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΑΛΕΙΩΝ
Ἐπίδαυρος	ἔμπρ. ΑΧΑΙΩΝ
Χαλ 4 2/3	Ὁπισθ. ΑΡΙΣΤΟΛΑΣ ΕΠΙΔΑΥΡΙΩ[N]
Γόρτυς	ΝΙΚ—Ο—Σ ὀριζοντίως
	ΤΡΑ—ΤΟΣ
Χαλ 4 2/3	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΚΟΡΤΥΝΙΩΝ εἰς
	τὸ πεδῖον ἔμπροσθεν Α
Ἡραία	ΘΕΟΣ—Ε—ΝΟΣ
Χαλ 4 1/2	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΗΡΑΙΩΝ
Μεθύδριον	ΑΝΔΡΕ
	ΑΣ
Χαλ 5	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΜΕΘΥΔΡΙΩΝ
Παγαί	ΧΑΡΜΙΑ[ΑΣ]
Χαλ 4	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΠΑΓΑΙΩΝ
Τεγέα	ΚΛΕΑΡ
	ΧΟΣ
Χαλ 4 1/2	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΤΕΓΕΑΤΑ[N]
Φενεός	ΜΝΑΣΙ
	ΛΑ•Σ
Χαλ 4 2/3	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΦΕΝΕΩΝ
Φιγαλέα	ΚΛΕΟΜΙ
	ΚΟΣ
Χαλ 5	Ὁπισθ. ΑΧΑΙΩΝ ΦΙΓΑΛΕΩΝ

19 Νομίσματα.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ
Νομισματογενεῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ
Νομισματικοῦ Μουσείου.

Πόλεις τῆς Ἀχαικῆς Συμμαχίας.

Π. Χ. 280.	1 Πάτραι	Ἄργ. Χαλ.
	2 Δύμη	Ἄργ. Χαλ. (*)
	3 Τρίταια	
	4 Φαραί	

(*) Τὸ Χαλ. τῆς Δύμης εὑρίσκαται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κ. Froesch-Osten.

Π. Χ. 275.	5 Βούρα	
	6 Αἶγαί	Ἄργ. Χαλ.
	7 Κερώνεια	Χαλ.
	8 Αἶγειρα	Ἄργ. Χαλ.
	9 Πελλήνη	Χαλ.
	10 Ἀζόντιον	
Π. Χ. 251.	Σικυών	Ἄργ. Χαλ.
243.	Κόρινθος	Ἄργ. Χαλ.
»	Μέγαρα	Ἄργ. Χαλ.
»	Ἐπίδαυρος	Ἄργ. Χαλ.
»	Τροιζήνη	Ἄργ.
Π. Χ. 240-235	Ἡραία	Χαλ.
»	Κλεωναί	Ἄργ. Χαλ.
»	Στύμφαλος	Χαλ.
»	Φενεός	Χάλ.
»	Ἄλεια	Χαλ.
»	Θέλπουσα	Χάλ.
»	Ἀντιγόχεια (Μακτινεία)	Βρετ.
	Μουσ. καὶ ἰατρ. Βερέττας	
		Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 234.	Μεγαλόπολις	Ἄργ. Χαλ.
»	Ἐρμιόνη	Χαλ.
Π. Χ. 228.	Ἄργος	Ἄργ. Χαλ.
»	Φλιαῦς	Χαλ.
Π. Χ. 227.	Καφυαί	Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 222.	Τεγέα	Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 219.	Ψωφίς	Χαλ.
Π. Χ. 208.	Παγαί	Χαλ.
»	Φιγαλέα	Χαλ.
»	Ἀσίνη	Χαλ.
Π. Χ. 208.	Ἐλισφάσιοι	Χαλ.
	Ἀλίφειρα	Χαλ.
	Ἀσέα	Χαλ.
	Διπαία	Χαλ.
	Γόρτυς	Χάλ.
	Παλλάντιον	Ἄργ. Χαλ.
	Μεθύδριον	Χαλ.
	Θεισόα	Χαλ.
Π. Χ. 194.	Εὔα	Ἄργ. (*) Χαλ.
»	Ἡλις	Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 191.	Μεσσήνη	Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 192.	Λακεδαιμόνιον	Ἄργ. Χαλ.
Π. Χ. 184.	Κορώνη	Χαλ.

Πίναξ τῶν ἐπὶ τῶν Ἀχαικῶν νομισμάτων
εὑρισκομένων ὀνομάτων.

ΑΓΑΙΟΣ Κλεωναί
ΑΓΙΑ Μεγαλόπολις
ΑΘΑΝΙΠΠΟΣ Πελλήνη

(*) Ἀπέδοσις Δ. Ποστολάκα.

ΑΘΑΝΑ	Μέγαρα
Α. Α. Α	Κερύναια
ΑΝΔΡΕΑΣ	Μεθύδριον
ΑΝΔΡΙΝΑΣ	Κορώνη
ΑΝΤΑΝΔΡΟΣ	
ΑΡΓΕΙΑΣ	Μεσσήνη
Ἀργ. ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΣ	Αίγιον
Χαλ. Α. . . . ΔΑΜΟΣ	Δύμη. Prokesch-Osten
ΑΡΙΣΤΟΔΑΣ	Ἐπίδαυρος
ΑΡΧΕΜΑ	Πελλήνη
ΑΡΧΙΠΠΟΣ	Αίγιον
Α	Γόρτυς
ΔΕΞΙΑΣ	Μεσσήνη
Ἀργ. ΔΙΟΜΕΝΙΟΣ	Ἡλις
ΔΥΜΑΛΛΑΣ	Παγαί
Ἀργ. ΔΩΡΟΝ	Μέγαρα
Ἀργ. ΕΠΙΝΙΚΟΣ	Ἡλις
ΕΡΑΤΟΣΙΘΣ	Στύμφαλος
Ἀργ. ΕΥΑΡΕΙ	Τεγέα
ΕΥΝΕΜΗΣ	Μεσσήνη
ΗΜΙΡΙΑ	Μέγαρα
ΗΡΑΚΛΙ	Αίγιον
ΘΕΟΞΕΝΟΣ	Ἡραία
ΘΕΩΝ	
ΘΡΑΣΕΑΣ	Τεγέα
Ἀργ. ΘΡΑΣΥΛΕΩΝ	Ἡλις
ΙΕΡΩΝ	Ἄλεια
ΙΠΠΑΡΧΟΣ	Παλλάντιον
ΙΣΜΙΑΣ	Τεγέα
Ἀργ. ΚΛΙΠΠΟΣ	Ἡλις
ΚΑΛΙΦ	Φλιοῦς
ΚΑΛΛΙΣΤΑΤΑ	
ΚΑΛΛ	Καρυαί
Ἀργ. ΚΑΜΑΙΩΝ	Ἡλις
ΚΛΕΑΡΧΟΣ	{ Κορώνη
ΔΑΡΧ	{ Ἄσεια
	{ Φιγαλέα
ΚΛΕΟΔΙ-	{ Φιγαλέα
ΚΟΣ	{
ΚΛΕΟΔΙ-	{
ΣΟΧ	{
ΚΟΡΙΕΣΑΣ	Τεγέα
ΚΡΑΤΙΝΟΣ	Κόρινθος
ΚΡΙΘΩΝ	Αίγιον
ΛΑΣΙΑΣ	Λιπαία
ΛΥΣΑΝ	Αίγειρα
ΛΥΓΣΙΜΑ	Ἀλίφειρα
ΜΝΑΣΙΔΑΟΣ	Φενεός
ΝΙΚΙΑΣ	Κλείτωρ
Ἀργ. "	Ἡλις
ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ	Γόρτυς
ΝΙΚΟ	Γόρτυς

ΞΕΝΙΑΣ	Ἄσεια
ΞΩΝΟΣ	Μεγαλόπολις
ΠΑΝΤΙΣΟΣ	Μεσσήνη
Ἀργ. "	Ἡλις
ΠΑΣΩΝ	Φλιοῦς
"	Τεγέα
ΠΕΛΛΑΝΗΑΣ	Καρυαί
ΠΕΜΠΑΝ	Ἄσεια
ΠΟΛΥΜΗΡΗΣ	Θεισόα
ΠΟΛΥΠ	;
ΣΥΛΙΚΟΣ	Ἄλεια
ΤΙΑΚΩΝ	Τεγέα
ΤΙΜΟΚΛΕΟΣ	
ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ	Ἄσινη
ΤΣΙΜΑ	Ἀλίφειρα
ΦΑΗΝΟΣ	{ Ἄργος
	{ Σικυών
Ἀργ. ΦΙΛΟΜΕΝΙΟΣ	Ἡλις
ΧΑΙΡΕΑΣ	Κόρινθος
ΧΑΡΜΙΔΑΣ	Παγαί
ΧΙΝΑΣΕΑΣ	Τεγέα

ΣΚΗΝΑΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΝΑΔΙΚῃ ΒΙΟΥ.

Α'. Ὁ ποταμὸς Ἅγιος Ἰωάννης.

Τί απέγειναν τὰ ζωηρά καὶ μεγαλοπρεπῆ δάση, τὰ ὅποια, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου μέχρι τῆς Νέας Σκωτίας, ἐκάλυπτον ὅλην σχεδὸν τὴν χώραν, τὴν καλουμένην τὸ πάλαι Ἀκαδίαν; Ἐπέσαν μικρὸν κατὰ μικρὸν ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῶν ὑλοτόμων ἄποικοι ἐκ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐξεχέρσωσαν τὴν γῆν, ἐξήραναν τὰ τέλματα, ἐκτίσαν καλύβας καὶ ἐθεμελίωσαν πόλεις ἐκεῖ, ὅπου οἱ Γάλλοι μετέβαινον μετ' ἀγρίων ἵνα κνηγήσωσιν ἄρκτους καὶ ἵππελάρους. Ἡ ἀπὸ Κουεβέκ εἰς Ἅγ. Ἰωάννην μετάβασις, ἥτις ἄλλοτε ἐγένετο ἐντὸς ἐξ ἑβδομάδων διὰ τοῦ δάσους, τοῦ ὁδοιπόρου κρατοῦντος πέλεκυν καὶ ὀδηγουμένου ὑπὸ τῶν ἀστέρων, σήμερον γίνεται ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν ἐπὶ σιδηροδρόμου. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη ἐτελέσθη ἐντὸς πενήκοντα ἐτῶν. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν διεδόθη τῶν νεωτέρων ἡ δραστηριότης κατὰ τὰς χέρσους ἐκείνας χώρας, καὶ ἐξπρανίσθη ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα τῆς εἰρηνικῆς ἐρημίας. Ἡ γῆ ἀνήκει εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲ ἀπόκειται νὰ καθιστᾷ αὐτὴν γόνιμον δι' ἐργασίας καὶ κόπων, καὶ νὰ πολυπλασιάσῃ τὸν πλοῦτον τῶν λαῶν. Καὶ ὁμοίως εἰ ἰδόντες αὐτοῖς ἀφθαλμοῖς τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέ-